

СТАНОВИЩЕ НА ФОНДАЦИЯ „ОБЩЕСТВО И СИГУРНОСТ“ ЗА ПРОЦЕСА НА РЕФОРМИРАНЕ НА МВР И ИЗГОТВЯНЕ НА ВИЗИЯ И ДЪЛГОСРОЧНА СТРАТЕГИЯ ЗА РЕФОРМА И РАЗВИТИЕ

МВР е ведомството, определяно, както от експерти, така и от гражданите като най-често реформираното и същевременно най-неефективно работещото. Безспорен факт е, че това, което се случва в момента и се доставя като продукт/услуга „гражданска сигурност“ от МВР не удовлетворява гражданите на Република България и остава усещането за разходване на финансови средства, без да има видим резултат.

Доверието на гражданите в институцията МВР е сринато. Те не само отказват да оказват съдействие на служителите в МВР, но дори не сигнализират в много от случаите, в които са станали жертва или свидетели на престъпление. Факторите за липсата на доверие са много, но един от основополагащите е, че гражданите на Република България не участват и не са наясно с това какво се случва в МВР. Те виждат крайният резултат – неподлежаща на контрол „битова престъпност“, липса на превенция и разкриваемост на обири, кражби и грабежи и най-вече симптома на „липсващата и неработеща институция“. Успоредно с това от страна на синдикалните и браншови организации и политическото ръководство на МВР се изпращат разнопосочни сигнали за започнати и прекратени „реформи“, като споровете основно са за обезщетения, униформи, условия на труд и липса на финансови средства. Дебатът на подобно ниво не само срива доверието в МВР, но и изпраща ясно послание към гражданите, че няма реална политическа воля и желание за реформи. Успоредно с това, понятието „реформа“, когато то се използва за МВР, почти изгуби своите смисъл и значение, тъй като всички преустройства, изменения и преобразувания се извършват без обществени обсъждания и дебати, без анализ не само на ситуацията и финансовия аспект, но и без анализ на ефекта от тях в дългосрочен и краткосрочен план. Гражданите на Република България стават свидетели на липсата не само на политическа воля за реформи, но и на липсата на желание от страна на политическите партии за постигане на консенсус по отношение на ролята, функциите и дейността на МВР. Дебат за реформите в МВР не само не е провеждан с гражданите, чиито права и свободи трябва да зачита ведомството, но и всички инициативи по този въпрос се negliжират. Към настоящия момент не само не се зачитат основни принципи, въз основа на които се реализира дейността на МВР, но и се създава усещане, че тази тенденция се задълбочава и влошава. От страна на политическото ръководство на МВР не се демонстрира никаква воля и желание за взаимодействие с граждански и юридически лица и за осъществяване на граждански контрол. Дейностите, касаещи обществените консултации са съобразени със ЗНА, но не съществуват инструменти, които позволяват оказване на граждански контрол върху политиките на МВР и гражданско участие в тяхното формулиране. Представителите на МВР за разлика от много ведомства не демонстрират желание и воля за създаване на обществено-консултативни съвети, което е изключително опасно в ситуация, в

която средата за сигурност не само в България, но и в Европа се променя динамично и в която гражданите имат все по-важна роля за превенция и разкриваемост не само на терористични актове, но и на конвенционални престъпления. Подобно изключване на гражданите на Република България от процесите на планиране и реализиране на политики за сигурност и реформи в МВР, ограничаването на правото им на участие в процеса на вземане на решения създава риск не само за тяхната сигурност, но и за националната. Липсата на политическа воля за реформиране на МВР по „правилен“ начин и negliжирането на правото на гражданите да участват ще доведе до още по-голям отказ и нежелание за сътрудничество с органите на властта и предприемане на индивидуални действия за справяне с проблемите на местно ниво. Това ще доведе до противопоставяне между гражданите и органите на властта, което крие множество рискове не само по отношение на сигурността, превенцията и разкриваемостта, но и по отношение на възможностите за управление на подобни процеси.

Именно поради тези причини е изключително важно МВР да започне да изпълнява една от основните си дейности – информационната и да информира гражданите на Република България за всички планирани дейности не само, чрез средствата за масово осведомяване, но и чрез провеждане на обществени обсъждания и дискусии. Реализирането на подобни дейности не само ще повиши доверието на гражданите в МВР, но и ще създаде условия за сътрудничество на местно, областно и национално ниво. Необходимо е МВР да изготви комуникационна стратегия и да реализира информационна кампания за това какви са ролите и функциите на служителите в МВР, в какви случаи е необходимо гражданите да се обръщат към тях, кои са случаите, в които решаването на даден проблем е в компетенциите на местни институции и най-вече да създаде партньорства с граждански организации, с които заедно да реализират подобна информационна кампания. Именно посредством подобна информационна кампания, може да се проведат обществени обсъждания с гражданите за това какви са основните проблеми в техните населени места, какво смятат за нужно да се промени и по какъв начин биха съдействали на органите на властта в процеса по подобряване на средата за сигурност. Успоредно с това на областно ниво могат да се създадат граждански приемни /ако е необходимо фондация „Общество и сигурност“ може да представи визия за създаване на граждански приемни/, в които представители на МВР, заедно с представители на общинска и областна администрация и НПО да се срещат с гражданите, с които да обсъждат техните проблеми и да търсят общи решения за тях. В процеса на търсене на решения по конкретни казуси ще се изяснят функциите на различните институции и ще се идентифицират конкретни проблеми и възможни решения. По този начин ще се улесни и работата по другата основна дейност на МВР – превантивната. В резултат на откриването на граждански приемни ще се придобие информация за потенциални рискове и заплахи и ще могат да се предприемат дейности по превенция. Това ще повиши ефективността на работа на МВР, приносът и участието на гражданите ще има реален резултат и ефект и ще се подобри сътрудничеството между тях на местно и областно ниво.

РЕФОРМАТА В МВР: ПРАВИЛНИЯТ ПОДХОД

При планирането на реформи в МВР трябва да се приложи подходът „отдолу-нагоре“. От изключителна важност е представителите на политическото ръководство на МВР и

политическите партии да са наясно, че реформата е процес, който изисква не само добро управление, но и добро планиране. Преди започване на планирането на реформи в МВР е необходимо да се установи връзката между различните нива, тъй като структурата е централизирана, но трябва да отговаря на конкретни и специфични потребности на граждани, населяващи различни по своя състав, икономическо и социално развитие територии. Именно това е най-голямото предизвикателство в реформирането на МВР – управлението на връзките между планирането на национално, областно и общинско ниво. Управлението на тези процеси изисква определяне на хора, които да ги администрират. Важно е в процеса на реформиране на МВР да се промени начина на работа – делегиране на определени правомощия на администраторите, създаване на ефективни комуникационни канали между тях и сформирани екипи на различни нива, които да обменят информация помежду си. Поради спешността на започването на реформи в МВР, но и важноста те да се случат бързо и ефективно е необходимо да се създаде екип, в който да участват представители на граждански, синдикални и браншови организации, представители на НС и МВР, който да планира дейностите и механизмите за управление на национално ниво. Подобен екип може да се сформира за период до 3 месеца, като той може да функционира на принципа на работна група към МВР или обществено-консултативен съвет към МС. Участниците в него трябва да докажат не само своя опит, но и наличието на експертиза и визия за реформирането на МВР не само като реструктуриране, но и като ефект и повишаване на качеството на услугата/продукта „гражданска сигурност“. След сформиранието на екип на национално ниво е необходимо да се сформират аналогични екипи на общинско и областно ниво, които да реализират планираните дейности. Именно тези местни екипи ще проведат обществени обсъждания и да идентифицират не само проблемите и решенията, но и да разберат каква е визията на гражданите за МВР. Ресурс, който може да бъде използван са Местните инициативни групи/МИГ/, създадени по подхода „Лидер“ на ОПРСР 2007-2013, в които участват представители на местната власт, бизнеса и структури на гражданското общество. За да се ускори процесът може да се създадат партньорства между служителите в МВР и МИГ, а само в населените места, в които няма такива групи да се сформират нови екипи. Всички МИГ-ове за изготвяне на своите стратегии за местно развитие са приложили подходът „отдолу-нагоре“ и са провели обществени обсъждания. Те имат ресурси и експертиза, които могат и трябва да се използват при планиране на начина, по който да се реформира МВР. Голяма част от МИГ реализираха стратегии за местно развитие и имат потенциал и капацитет да изготвят планови и програмни документи, което ще улесни много процеса по обработка и анализ на данните. Там, където има офиси на МИГ може да се договори откриването на граждански приемни, което ще окаже положително въздействие не само върху отношението на гражданите към служителите в МВР, но ще създаде възможности за междуинституционално сътрудничество на местно ниво, което ще повиши ефективността на работа на МВР. Там, където няма функциониращи МИГ-ове, може да се използва капацитета и ресурса на Национално сдружение на общините в Република България /НСОРБ/ или други неправителствени организации, които имат структури на територията на страната. При започване на сформиранието на местни екипи през март-април 2016г. е реалистично до края на месец октомври 2016г. да има обобщени предложения за реформа в МВР, получени в резултат на обществени обсъждания и предложенията от гражданските приемни. В периода октомври 2016 – февруари 2017г. успоредно с изготвянето на дългосрочна стратегия за сигурност и реформа в МВР могат да се проведат национални обсъждания с представители на браншови и граждански организации, изпълнителна и законодателна власт. Успоредно с това, могат да се водят преговори за осигуряване на

финансови средства за реформирането на МВР, повишаване на квалификацията или преквалифициране на служителите в МВР и стартиране на програми за социално предприемачество и заетост за излизачите от системата. По този начин не само ще се постигне обществен и политически консенсус за реформата в МВР, но тя ще има подкрепата и на гражданите, които ще знаят какво предстои и ще могат да осъществяват граждански мониторинг за това доколко планираните дейности се реализират. В последствие сформираните екипи за планиране на реформата в МВР могат да бъдат реструктурирани и да осъществяват граждански контрол и мониторинг върху изпълнението на стратегията за сигурност и реформа в МВР.

Дейността на Министерство на вътрешните работи е насочена към **защита на правата и свободите на гражданите**, противодействие на престъпността, защита на националната сигурност, опазване на обществения ред и пожарна безопасност и защита на населението.

Съгласно ЗМВР дейността на МВР се осъществява въз основа на следните принципи:

1. спазване на Конституцията, законите и международните договори, по които Република България е страна;
- 2. зачитане и гарантиране на правата и свободите на гражданите и тяхното достойнство;**
3. публичност и отчетност;
4. политически неутралитет;
5. обективност и безпристрастност;
6. защита на информацията и източниците за нейното придобиване;
7. защита на служителите при и по повод изпълнението на служебните им задължения;
- 8. взаимодействие с другите органи на държавната власт, органите на местното самоуправление, както и с гражданите и юридическите лица;**
9. сътрудничество с Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

(2) Върху дейността на МВР се осъществява граждански контрол от предвидените в действащото законодателство органи.

Чл. 4. Държавните органи, организациите, юридическите лица и гражданите са длъжни да оказват съдействие и да спазват разпоредженията на органите на МВР, издадени при или по повод осъществяване на определените им със закон функции.

Чл. 6. (1) Министерството на вътрешните работи извършва следните основни дейности:

1. оперативно-издирвателна;
2. охранителна;
3. разследване на престъпления;
4. осигуряване на пожарна безопасност и защита при пожари, бедствия и извънредни ситуации;
5. осигуряване на достъп на гражданите до службите за спешно реагиране, чрез Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112(ЕЕН112);
- 6. информационна;**
7. контролна;
- 8. превантивна;**
9. административно наказателна и предоставяне на административни услуги.